

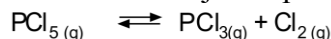
XXX Konkurs Chemiczny – I etap

Warszawa, listopad 2014

Zadanie 1 (11 punktów)

Do naczynia o pojemności 2 dm^3 , z którego usunięto powietrze, wprowadzono 3 g PCl_5 i ogrzano do temperatury 470 K . Mając daną zależność standardowej entalpii swobodnej reakcji

od temperatury (w zakresie $400\text{--}500 \text{ K}$): $\Delta G^\circ = 83600 - 33,43T \cdot \log(T) - 72,26T \text{ [J} \cdot \text{mol}^{-1}]$

Oblicz stopień dysocjacji PCl_5 w temperaturze 470 K oraz wyprowadź zależność: $\log(K_p) = f(T)$ i $\alpha = f(K_p)$

Zadanie 2 (9 punktów)

Do 80 cm^3 $50\%_w$ roztworu chlorku cezu o gęstości $d = 1,5846 \text{ g/cm}^3$ dodano 50 cm^3 $10\%_w$ roztworu chlorku cezu o gęstości $d = 1,0798 \text{ g/cm}^3$ otrzymując roztwór o gęstości $d = 1,3958 \text{ g/cm}^3$. Oblicz stężenia molowe (mol/dm^3) i molarne (mol/kg rozpuszczalnika) wszystkich roztworów oraz objętość otrzymanego roztworu i jego stężenie wyrażone w procentach wagowych. $M_{\text{CsCl}} = 168,36 \text{ g} \cdot \text{mol}^{-1}$.

Zadanie 3 (8 punktów)

Kalcyt i aragonit to dwie odmiany polimorficzne węgla wapnia różniące się iloczynem rozpuszczalności. Oblicz objętość wody potrzebną do rozpuszczenia próbek o masie $0,5 \text{ g}$ tych minerałów, jeśli ich iloczyny rozpuszczalności w temperaturze 25° C wynoszą odpowiednio:

$$pK_r(\text{kalcyt}) = 8,35 \text{ i } pK_r(\text{aragonit}) = 8,22.$$

Zadanie 4 (9 punktów)

W 320 cm^3 roztworu kwasu octowego o stężeniu $0,08 \text{ mol/dm}^3$ rozpuszczono stały wodorotlenek sodu w ilości powodującej wzrost pH roztworu o 2 jednostki. Zakładając, że objętość roztworu nie zmieniła się, oblicz masę dodanego wodorotlenku. $pK_{\text{CH}_3\text{COOH}} = 4,76$.

Zadanie 5 (8 punktów)

Oblicz, przy jakiej wartości pH zacznie wytrącać się osad wodorotlenku magnezu z nasyconego roztworu węglanu magnezu? $K_r \text{MgCO}_3 = 1,99 \times 10^{-4}$, $K_r \text{Mg(OH)}_2 = 1,26 \times 10^{-11}$

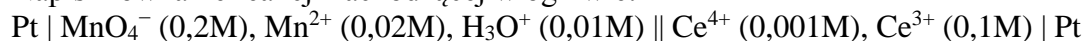
Zadanie 6 (9 punktów)

Ile będzie wynosił stopień dysocjacji kwasu winowego w roztworze o pH równym $2,4$.

$$pK_{\text{H}_2\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6} = 3; pK_{\text{HC}_4\text{H}_4\text{O}_6^-} = 4,4$$

Zadanie 7 (12 punktów)

Napisz równanie reakcji zachodzącej w ogniwie:

i wskaż jej kierunek. Jakie musi być stężenie jonów oksoniowych, aby reakcja przebiegała w kierunku odwrotnym?

$$E^\circ_{\text{MnO}_4^-/\text{Mn}^{2+}} = +1,51 \text{ V} \quad E^\circ_{\text{Ce}^{4+}/\text{Ce}^{3+}} = +1,61 \text{ V} \quad F = 96487 \text{ C} \cdot \text{mol}^{-1} \quad R = 8,31451 \text{ J} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1}$$

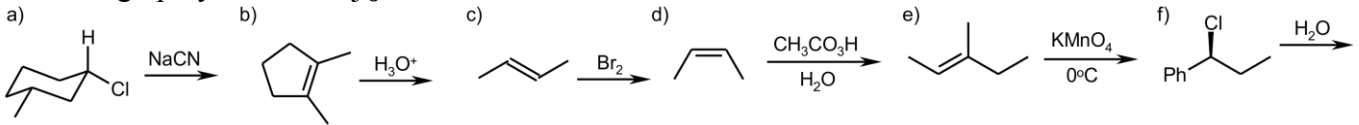
Zadanie 8 (9 punktów)

1 dm^3 roztworu zawiera $0,15$ mola jonów In^{3+} i $0,15$ mola jonów Tl^+ . Czy można rozdzielić te metale drogą redukcji elektrolitycznej? Oblicz, ile gramów jednego metalu zredukuje się do momentu, gdy zacznie wydzielać się drugi metal i jaka będzie wartość liczby postępu reakcji?

$$E^\circ_{\text{In}^{3+}/\text{In}} = -0,342 \text{ V} \quad E^\circ_{\text{Tl}^+/\text{Tl}} = -0,336 \text{ V}$$

Zadanie 9 (12 punktów)

Jaki(e) produkt(y) powstanie(a) w reakcjach a-f? Zwróć szczególną uwagę na problemy stereochemiczne. Do każdego przykładu dodaj **jedno** zdanie komentarza.

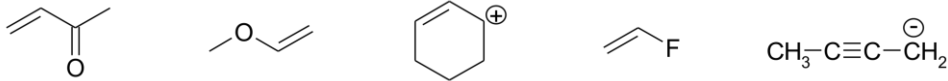
Zadanie 10 (16 punktów)

Jak z benzenu i dowolnych reagentów otrzymać:

- 1,3,5-tribromobenzen
- m*-chlorofenol
- eter difenylowy
- 1-cyano-2-izopropylobenzen

Zadanie 11 (10 punktów)

Przedstaw budowę elektronową poniższych cząsteczek stosując wzory elektronowe.

Zadanie 12 (7 punktów)

Narysuj izomery konstytucyjne związku o wzorze sumarycznym $\text{C}_3\text{H}_6\text{O}$.

Zadanie 13 (8 punktów)

Zaproponuj syntezę 3-izopropylhept-6-en-2-onu z octanu etylu i dowolnych reagentów.

Zadanie 14 (8 punktów)

Jak **jednoznacznie** otrzymać:

- z 1-chlorobutanu – butyloaminę i butanotiol
- z acetofenonu – 1-fenyl-2-chloroetanon i kwas benzoesowy

Zadanie 15 (8 punktów)

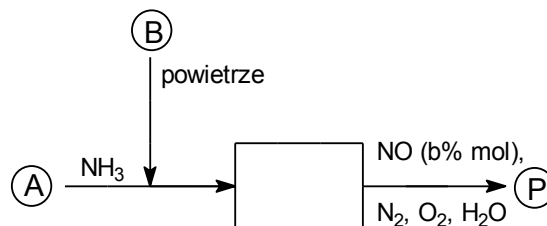
Jaki produkt powstanie w wewnątrzcząsteczkowej reakcji aldolowej (z odwodnieniem) cyklodekano-1,6-dionu katalizowanej a) zasadą (KOH), b) kwasem (H_2SO_4)? Przedstaw mechanizmy reakcji.

Zadanie 16 (6 punktów)

Narysuj po jednym przykładzie pięcioczłonowego heterocyklicznego związku aromatycznego, zawierającego w pierścieniu a) dwa atomy azotu, b) jeden atom tlenu i jeden atom azotu.

Zadanie 17 (8 punktów)

W aparacie kontaktowym w instalacji kwasu azotowego utlenia się NH_3 na siatkach platynowo-rodowych. Do aparatu doprowadza się mieszaninę amoniaku i powietrza. Stosunek natężeń strumienia powietrza do strumienia amoniaku (w kmol/h) wynosi K ($K=W_B/W_A$). Gazy po reakcji zawierają NO , H_2O , N_2 , O_2 .

Zakłada się przemianę amoniaku tylko do NO i N_2 (bez N_2O). Stopień przemiany NH_3 do NO wynosi x .

Wyznacz zależność ułamka molowego NO w gazach po reakcji (b) a stopniem przemiany NH_3 do NO i stosunkiem K.

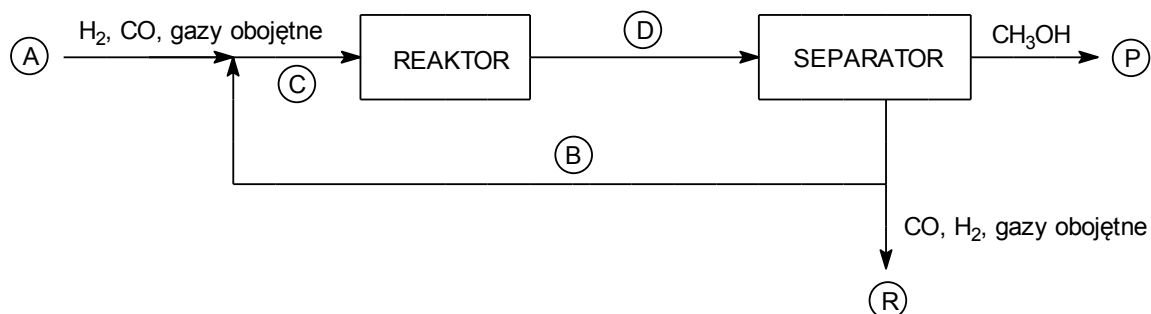
$$b = f(x, K), \quad \text{gdzie}$$

$$x = \frac{W_P[\text{NO}]}{W_A[\text{NH}_3]} \quad K = \frac{W_B}{W_A} \quad b = \frac{W_P[\text{NO}]}{W_P} \cdot 100\%$$

Obliczenia należy prowadzić dla podstawy bilansu $W_A = 1 \text{ kmol/h}$.

Zadanie 18 (12 punktów)

Syntezę metanolu prowadzi się w instalacji, którą przedstawiono na rysunku.

Gaz syntezowy (strumień A) zawiera tlenek węgla, wodór i 1% molowy gazów obojętnych. Stosunek molowy wodoru do tlenku węgla w strumieniu A wynosi 2,1 ($W_A[\text{H}_2]/W_A[\text{CO}] = 2,1$). Stosunek strumienia zawracanego B do strumienia A wynosi u ($W_B/W_A = u$). Wydajność procesu syntezy metanolu wynosi 0,95 ($\eta = W_P[\text{CH}_3\text{OH}]/W_A[\text{CO}] = 0,95$). Przyjmując za podstawę bilansu 100 kmol/h strumienia A, wyznacz zależność u od stopnia przemiany tlenku węgla (do alkoholu metylowego) w reaktorze ($u = f(x)$).

Stopień przemiany tlenku węgla do alkoholu metylowego zdefiniowany jest w następujący sposób:

$$x = \frac{W_C[\text{CO}] - W_D[\text{CO}]}{W_C[\text{CO}]}$$

Prace konkursowe prosimy nadsyłać do 9 lutego 2015 r. na adres:

Dziekanat Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej
ul. Noakowskiego 3
00-664 Warszawa
 tel. 022 629 5714, 022 234 7372

z dopiskiem „**Konkurs chemiczny**” na kopercie.

Prace powinny zawierać na pierwszej stronie napisane **czytelnie drukowanymi literami**:

Imię i nazwisko oraz rok nauki uczestnika

Imię i nazwisko nauczyciela oraz nazwę i adres szkoły.

Prosimy także o **wyraźne** przyłożenie pieczęci szkoły.

Materiały przygotowawcze, zadania konkursowe i dodatkowe informacje znajdują się na stronie [www](http://www.ch.pw.edu.pl/~elfed/konkurs/):

<http://www.ch.pw.edu.pl/~elfed/konkurs/>

W tym miejscu będą także umieszczane wyniki kolejnych etapów Konkursu i inne informacje.